

FORVALTNINGSPLAN FOR

LANGESUNDSTANGEN NATURRESERVAT

BAMBLE KOMMUNE

Høringsutkast

08.09.2025

Innhold

Innledning.....	5
Om forvaltningsplanen	5
Forvaltningsmyndighetens oppgave	6
Områdefakta.....	6
IUCN	6
Bernkonvensjonen.....	6
Natur.....	7
Beskrivelse	7
Naturtyper beskrivelse.....	7
Arter beskrivelse.....	7
Rødlistearter beskrivelse.....	8
Geologi beskrivelse	9
Annen negativ påvirkning	9
Bruk og historikk.....	11
Eierstruktur	11
Verneprosess	11
Restriksjonsområder	11
Vernegrense	11
Brukshistorie.....	11
Friluftsliv.....	12
Jakt og Fiske	14
Reiseliv	14
Forskning og undervisning.....	14
Kulturminner	14
Bygg og Installasjoner	15
Infrastruktur	15
Motorferdsel	15
Forvaltning.....	16
Innledning.....	16
Tiltaksplan	16
Skjøtselsplan	17

Besøksforvaltning.....	17
Forvaltningsutfordringer.....	18
Naturmangfoldloven.....	19
Verneforskrift URL	20
Sentrale føringer.....	20
Forvaltningsmyndighetens retningslinjer	21
Tilgrensende verneområder.....	21
Kunnskapsgrunnlag.....	22

Vedlegg:

- Skjøtselsplan
- Besøksstrategi og skiltplan
- Oversikt over plakater
- Retningslinjer større arrangementer
- Kart som viser slitasje langs stier ved Fortet i 2015 og 2024

Forord

Dette er et høringsutkast til forvaltningsplan for Langesundstangen naturreservat. Utkastet er utarbeidet av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Intern saksbehandler er Trond Eirik Silsand.

Til grunn for utarbeidelsen av utkastet er mal for forvaltningsplaner, digital versjon utarbeidet av Miljødirektoratet. Høringsutkastet er tilgjengelig på denne nettsiden:

<https://fpnv.naturbase.no/>

Utkastet til forvaltningsplan sendes på høring til kommunen, fylkeskommunen, frivillige organisasjoner og andre høringsparter.

Etter høring og bearbeiding vil endelig plan bli ferdigstilt og godkjent av Statsforvalteren. Den endelige planen vil da være tilgjengelig på nettsiden <https://fpnv.naturbase.no/>

Tønsberg, september 2025

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Innledning

Om forvaltningsplanen

Denne forvaltningsplanen omtaler målsetninger og tiltak for ivaretagelse av naturverdier i Langesundstangen naturreservat, som forvaltes av Statsforvalteren. Området er samtidig et statlig sikret friluftsområde, som forvaltes av Bamble kommune innenfor rammene som gjelder for naturreservatet.

Planen legger opp til en del nye tiltak i reservatet, som er nærmere omtalt i "Tiltaksplan" og "Forvaltningsutfordringer" lenger bak i dokumentet, samt tre vedlegg - "Skjotselsplan", "Besøksstrategi" og "Oversikt plakater". De viktigste nye tiltakene er:

- kanalisering av ferdsel gjennom flytting/re-merking av sti sørøst for Fortet, og oppsetting av informasjonsplakater ved Fortet og mot Furustranda om sårbare kalkberg for å redusere slitasje på viktige levesteder for truede arter.
- beite med sau for å hindre og reversere gjengroing.
- manuell rydding av vegetasjon etter oppstart av sauebeite, for å restaurere levesteder for truede arter i åpne/halvåpne naturtyper.
- etablering av et forum for samarbeid mellom Statsforvalteren og kommunen om forvaltning av området som både naturreservat og friluftsområde.

Viktige vedlegg til dette dokumentet:

- Kart med retningslinjer for større arrangementer. Viser aktuelle bruksareal og traseer. Kartet viser også sårbare areal, samt sti i sørøst som foreslås lagt om.
- Besøksstrategi (kart)
- Oversikt over plakater med henvisning til kart i besøksstrategi
- Skjotselsplan

Langesundstangen naturreservat ble fredet 13. desember 2002. Formålet med vernet av Langesundstangen er å bevare en viktig lokalitet for forståelse av Oslofeltets fossilførende bergarter og et skogområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Reservatet består av betydelige areal med kalkfuruskog, kalklindeskog og åpen kalkmark, samt mindre areal med havstrand. Området har betydning for bevaring av sjeldne og trua arter av bl.a. karplanter, lav og insekter. Samtidig er området svært mye brukt til friluftsliv. Tidligere har Langesundstangen vært et avstengt militært område.

Målet med forvaltningsplanen er å bidra til å opprettholde verneformålet og fremme verneverdiene i naturreservatet. Planen er utarbeidet innenfor verneforskriftens rammer, og skal gi brukere av området forutsigbarhet. I planen beskrives eventuelle

saksbehandlingsrutiner og annen veiledning for forvaltningen. Forvaltningsplanen er ikke et juridisk bindende dokument, men skal avklare forholdet til verne- og brukerinteresser. Planen skal revideres ved behov.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Forvaltningsmyndigheten (her: Statsforvalteren) har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet, og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues.

Forvaltningsansvaret innebærer utøving av myndighet etter verneforskriften. I hovedsak innebærer dette myndighet til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner.

Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, samt skjøtsel, registrering og dokumentasjon av naturverdier. Oppsyn i verneområdet gjennomføres av Statens Naturoppsyn (SNO) på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten. Alle vedtak om dispensasjon fra vernebestemmelsene i reservatet finnes tilgjengelig på miljovedtaksregisteret.no.

Direkte link til aktuelle saker:

<https://miljovedtak.no/VedtakS%C3%B8k/Resultat?OrdIVedtakstittel=Langesundstangen>

Områdefakta

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion (IUCN). (<https://www.iucn.org/>). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. Det finnes et eget program for arbeid med verneområder (Protected Areas) (<https://www.iucn.org/theme/protected-areas>). Under dette programmet utvikles det veiledning for å øke effektiviteten i arbeidet med å beskytte natur. En av disse er et klassifiseringssystem med såkalt IUCN kategorier (<https://www.iucn.org/theme/protected-areas/about/protected-area-categories>). Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt. Langesundstangen naturreservat tilsvarer IUCN-kategori 1A (Strict Nature Reserve) som har definisjonen: "Land- eller sjøareal som inneholder særegne (ev. enestående eller unike) eller representative økosystemer, geologiske eller fysiologiske forhold og/eller arter, skal være tilgjengelige hovedsakelig for vitenskapelig forskning og/eller miljøovervåking." (NOU 2004: 28).

Bernkonvensjonen

Bernkonvensjonens formål er å verne om europeiske ville dyr og planter og deres levesteder, med særlig vekt på truede og sårbare arter. Målet er også å fremme samarbeid mellom medlemslandene.

(<https://tema.miljodirektoratet.no/no/Tema/Internasjonalt/Internasjonale-avtaler/Bernkonvensjonen/>).

Natur

Beskrivelse

Langesundstangen ligger sørøst i Bamble kommune, og grenser til Steinvika naturreservat (VV00001852). Reservatet ligger på en smal landtunge mellom Langesundsfjorden og Rognsfjorden rett sør-sørvest for Langesund sentrum. Området er preget av skråstilte østhellende kalkplatåer som fører til en karakteristisk topografi med en bratt vestslope og en mer skrånende østside. Små sprekkedaler og kalkrygger danner en viss småskalavariasjon i dette generelle bildet, særlig gjelder dette Langesundstangens vestre halvdel. Flate areal finnes langs toppområdene og til en viss grad i strandsonen på østsiden, slik som nær Furustranda nordøst for reservatet.

Naturtyper beskrivelse

Mesteparten av reservatet består av naturtypene åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone, kalk- og lågurtfuruskog og kalkedellauvskog. Det inngår også arealer med karakter av semi-naturlig eng, og mosaikker mellom åpen kalkmark, semi-naturlig eng og ulike skogtyper. Nærmest strandlinjen inngår også arealer med nakne kalkberg, og fragmenter av strandeng.

Kalkfuruskog preger Langesundstangens topp og østre halvdel. Furuskogen er iblandet yngre boreal løvskog og edelløvskog, noe gran og en del berberis og einerkratt. Stedvis finnes også partier med betydelig innslag av barlind. Vegetasjonen er i all hovedsak urterik og ofte dominert av liljekonvall, flekkvis også lyng.

På vestre halvdel av Langesundstangens topp, samt i sprekkedaler og skrenter overtar edelløvsogsvegetasjon dominansen. Kalklindeskog utgjør hovedelementet av edelløvsogsene, men det er også elementer av friskere ask-spisslønn-hasselskog, og flere partier med reine hasselkratt og stedvis noe eik. Kalklindeskogen kan betegnes som nokså grovvokst. Også noe gran- og kalkfuruskog, samt partier med mye barlind finnes iblandet.

Fra strandsonene og inn mot skogarealene er det en gradvis overgang fra nakne kalkberg med mange rødlistede lavarter, via åpen grunnlendt kalkmark og noe semi-naturlig eng, til ulike skogtyper (kalkfuruskog og kalkedelløvskog), til dels som mosaikker av flere naturtyper. I alle disse naturtypene er det høy tetthet av truede arter.

Av mindre arealmessig betydning havstrandvegetasjon i øst og sør, samt skrotemark (sterkt endret fastmark med semi-naturlig preg) på fyllinger ved Fortet og kanonstillingene sør på Langesundstangen. Også her er det levesteder for truede arter, blant annet moser knyttet til kalkgrus og liknende substrat.

Arter beskrivelse

Ved siden av de botaniske verdiene (karplanter, lav, mose og sopp), er det særlig faunaen som har interesse i vernesammenheng i reservatet. Virvelløse dyr har blitt

kartlagt på Langesundstangen flere ganger på 1990-tallet (Hansen 1998). Disse nokså begrensede undersøkelsene ga flere interessante funn, deriblant fire biller og to spretthaler som i gjeldende rødlistede vurderes som truede arter. Potensialet for flere sjeldne arter av invertebrater er stort. Liten salamander forekommer i flere små vannansamlinger langs svaberg på østsiden av Langesundstangen. Andre amfibier er ikke kjent. Når det gjelder fugler har reservatet trolig i liten grad funksjon som raste- og næringsområde under trekket, eventuelt kun for skogstilknyttede arter. Kunnskapen om hekkende fugl i områdene er mindre kjent, men det antas at hekkefuglfaunaen er nokså triviell. Av større pattedyr er det først og fremst rådyr som er vanlig i reservatet. Det er observert beiteskader fra rådyr på sårbar flora, deriblant orkideen rød skogfrue og barlind. Det er ikke kjente overvintringsplasser for flaggermus i reservatet, men de største av de forseglede bunkerne og bergrommene på Langesundstangen kan egne seg godt hvis disse delvis gjenåpnes.

Rødlistearter beskrivelse

Det er pr februar 2024 registrert minst 78 rødlistede arter (utenom fugler) på Langesundstangen ihht rødliste for arter (2021). Dette omfatter bl.a. 32 plantearter, 19 sopparter, 10 mosearter, 10 lavarter, 5 insektarter og 2 arter av spretthaler. Antall rødlistearter vil endre seg ved revisjon av rødlista. Lysåpne areal med kalkberg, tørrbakkevegetasjon og kantkratt virker som de mest verdifulle delene av reservatene med tanke på antall rødlistede virvelløse dyr og kalklav. Eksempelvis er sørspissen av Langesundstangen, vestskråningene og kalktørrengene på østsida svært verdifulle for insekter og andre virvelløse dyr. Spesifikke lavundersøkelser av rike strandberg ble utført i 1997. Det ble gjennom disse undersøkelsene påvist 8 rødlistede kalklav tilknyttet nakne kystnære kalkberg. Langesundstangen utmerker seg med nasjonale verdier for kalklav. Eksempelvis er det en sjelden tett populasjon av vifteglye (EN) på tangens østside. Også flere rødlistede karplanter som bl.a. grenmarasal (VU), tusengylden (NT) og stjernetistel (NT) har sitt tyngdepunkt i denne sonen. En rekke rødlistede arter er også tilknyttet skogmiljøene. Først og fremst fremhever kalklind-hasselskogene seg med en rekke spesialiserte og truede arter av markboende sopp. Også furuskogen har sine spesialiteter, der først og fremst forekomst av den sjeldne orkideen rød skogfrue (EN) bør nevnes spesielt. Rød skogfrue har en spesiell status som prioritert art i henhold til naturmangfoldloven og med egen handlingsplan (Direktoratet for naturforvaltning 2006). Telemark Botaniske Forening fant 16 skudd av planten i 1996. De siste årene har forekomsten skrantet noe. Forekomsten ble gjerdet inn sist på 1990-tallet, hovedsakelig for å hindre at rådyr beitet ned skogfruene. Dette førte i stedet til en sterk forbusking og gjengroing av arealet. Sommeren 2021 ble et nytt individ funnet rett på innsiden av gjerdet mot nord. Det bør iverksettes intensivt, tilpasset skjøtsel innenfor gjerdet for å holde arealet tilstrekkelig åpent, se tiltaksplanen. En uvanlig stor tetthet av barlind (VU) preger også skogmiljøene på Langesundstangen. En lang rekke fuglearter er observert på trekk forbi Tangen. For skogstilknyttede rødlistearter kan Langesundstangen ha en

funksjon som næringsområde under trekket, men hovedsakelig er det forbipasserende fugler som observeres.

Geologi beskrivelse

Verneområdet ligger helt sørvest i den geologiske strukturen som kalles Oslofeltet. Oslofeltet er en riftdal som ble dannet i karbon- og permiden. Området begrenses i nord av Mjøsdistriktet og i syd av Langesundhalvøya. Vest for Mjøsa og sørover langs Oslofjorden avgrenses feltet av lange normalforkastningsområder med stor spranghøyde (hundrevis, noen steder flere tusen meter). Oslofeltet er et av de mest interessante områdene for geologi i verden. Det er unikt på flere måter; bergarter fra mange forskjellige tidsperioder finnes blottet i et relativt lite område med sentral beliggenhet, og med lett tilgjengelighet. Det sentrale Oslofeltet inneholder avsetningsbergarter med fossiler fra eldre paleozoikum (kambrium-silur) og vulkanske bergarter fra yngre paleozoikum (karbon-perm). Områdene med fossilførende lag i Oslofeltet, der Langesundstangen inngår, er ett av de få områdene på det norske fastland som består av relativt lite omvendte avsetningsbergarter, dvs. bergarter dannet ved at slam, sand og støv langsomt er blitt kittet sammen og så herdet til stein. Disse sedimentene har blitt avsatt i vann, sammen med skallrester av dyr og planter. Ibland er organismene oppbevart i livsposisjon etter å ha blitt begravet under sediment avsatt plutselig under stormer. Etter hvert dannet det seg lag av sedimenter på flere kilometers tykkelse. Havnivåendringer førte til at noe ble avsatt som leirsteiner eller kalksteinslag. De geologiske verneverdiene i reservatet er grundig omtalt i NINA rapport 1281, Innspill til forvaltningsplan for Steinvika og Langesundstangen naturreservater i Telemark - Geologi (Erikstad & Nakrem 2016).

Annen negativ påvirkning

Se også kapittel "Forvaltningsutfordringer" lengre bak i dokumentet.

Gjengroing

Mange tidligere lysåpne arealer i reservatet har over lengre tid grodd igjen med et tett busksjikt og et stadig tettere tresjikt med tett kronedekke. Etter hvert er det lite lys som når ned til bakken. Sammen med slitasje er dette den viktigste trusselen mot verneverdiene. Dette gjelder i de delene av reservatet som består av kalkfuruskog, samt åpen grunnlendt kalkmark med tilhørende kantsoner. Disse lysåpne naturtypene er livsmiljø for mange truede arter, som utkonkurreres ved utskygging. Deler av gjengroingen skyldes oppslag av fremmede arter slik som mispler, se under "Fremmede arter".

Slitasje

Omfattende bruk av reservatet til friluftsliv fører til slitasje gjennom tråkk. Bredden på stier og omfanget av mer spredt tråkkpåvirkning i terrenget er økt betydelig de siste årene. Dette påvirker i stor grad noen av de mest artsrike arealene i reservatet - åpne

kalkberg og areal med tynt kalkrikt jordsmonn. Virkningene er særlig utpreget i de åpne arealene på sydspissen av Tangen, langs deler av stien fra Fortet mot Furustranda (jfr kartvedlegg 2), samt på strandarealene lengst nordøst i reservatet, mot Furustranda. Flere truede arter av blant annet lav er slitt bort fra flere egnede voksesteder. Bålbrenning bidrar også til å svekke eller utradere forekomster av slike arter. Dette bør motvirkes gjennom kanaliserende tiltak. Se også kapitlet "Friluftsliv" samt "Tiltaksplan" og vedlegg "Besøksstrategi".

Fremmede arter

Per februar 2024 er minst 40 fremmede, skadelige arter kjent innenfor Langesundstangen ihht fremmedartslista 2023, utenom fugler. Flere av planteartene er plantet inn på det tidligere militæranlegget, bl.a. storlind, platanlønn og svartpoppel, samt flere hageplanter spesielt ved Kommandantboligen (bl.a. filterve, gravmyrt m fl). En del andre plantearter kan være kommet inn med tilkjørte masser eller på annen måte være knyttet til militær virksomhet. Enkelte av disse kan være innkommet som ballastplanter og deretter spredt inn på Tangen med tilkjørte masser. Status i reservatet for flere av disse er usikker; flere kan være utgått. Noen arter slik som flere mispler er trolig spredt inn i området med fugl fra hageplanter bl.a. i Langesund, og er godt etablert med til dels store og økende bestander.

Treslagskifte

Skogsarealene på Tangen har tidligere hatt begrensede innslag av gran. Denne er nå i spredning, noe som fører til endringer både i kalkfuruskog og kalklindeskog. På sikt vil gran kunne få en mer dominerende plass i vegetasjonen, noe som vil få en negativ effekt på artsmangfold i området som til dels kan være spesifikt knyttet til treslag som lind og furu. Det anbefales derfor at gran holdes under kontroll eller tas ut i deler av verneområdet, med unntak av eventuelle gamle trær og trær med spesielle strukturer som kan være levested for krevende arter.

Beite fra rådyr mm

Beite fra rådyr kan til en viss grad være en trussel mot enkelte verneverdier. Bestandene av barlind er særlig utsatt for rådyrbeite. Dette går særlig ut over unge planter, som ofte blir så hardt beitet på at de dør. Det bør vurderes om det er behov for særlige tiltak for å sikre langsiktig rekruttering av barlind i reservatet. Forekomsten av rød skogfrue i reservatet er gjerdet inn særskilt for å beskytte mot beitende rådyr. Dette kan samtidig ha medført økt oppslag av busker og annen vegetasjon innenfor gjerdet. Når det gjelder forekomstene av kalklindeskog i reservatet antas det at beite fra hjortedyr og/eller husdyr som sau trolig har begrenset påvirkning på f eks rødlistede sopper, i alle fall så lenge beitetrykket ikke er for høyt. Tråkk fra beitende husdyr (sau) kan være en større utfordring mhp slitasje på åpen grunnlendt kalkmark og tilhørende artsmangfold. Det er

derfor viktig å tilpasse beitetrykket. Det bør vurderes behov for overvåking av kalklav etter innføring av beite med sau.

Bruk og historikk

Eierstruktur

Naturreservatet omfatter kun en eiendom, som er eid av Miljødirektoratet.

Verneprosess

Det faglige grunnlaget for vernemotivet er beskrevet i Landsplan for verneverdige kalkfuruskoger (Bjørndalen & Brandrud 1989a, 1989b) og i Utkast til verneplan for barskog i Øst-Norge fase 2 (Direktoratet for naturforvaltning 1999b).

Naturreservatet ble opprettet ved kongelig resolusjon 13.12.2002.

Restriksjonsområder

Sykling er forbudt, med unntak av på selve hovedveien ut til platået ovenfor Fortet, jfr vernekart.

Det er forbud mot idrettsarrangementer og andre større arrangementer. Grensen for "større arrangementer" er gjennom forvaltningspraksis satt ved 30 personer. Se kapitlet "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer" og kartvedlegg.

Vernegrense

Vernegrensen er trukket langs strandlinjen rundt hele Tangen. Skjærene på sørøstsiden er derfor ikke tatt med i avgrensningen slik den vises i Naturbase. På vernekart datert 2002 vises disse skjærene, men det går ikke direkte fram av vernekart eller verneforskrift om de skal være omfattet av reservatet eller ikke. Det bør vurderes om det er behov for en formell avklaring av dette gjennom en forskriftsendring.

Brukshistorie

Området ytterst på Langesundstangen er sterkt preget av tidligere militær virksomhet. Det ble etablert et kystbatteri her av tyske militære under krigen (<http://www.kystfort.info/page9.html>). De militære installasjonene ble videreført etter krigen til kystfortet ble nedlagt på 1990-tallet. Det meste av militære installasjoner og bygninger i området er fjernet, men flere gjenmurte innganger til underjordiske anlegg, stier og fundamenter for kanonstillinger vitner fremdeles om den militære aktiviteten. Den militære aktiviteten førte også til at det var ferdselsforbud i området, noe som har bidratt til at terrengslitasjen utenom anleggene er relativt liten. Denne bakgrunnshistorien og de mange gamle militærinstallasjonene i området gir en ekstra dimensjon for friluftslivet i dag.

Beplantning og tilførsel av jordmasser, dyrefor mm under den militære perioden påvirker fortsatt vegetasjonen i reservatet i stor grad. Dette gjelder f.eks. innplantede trær

(storlind, platanlønn, svartpoppel m fl). Enkelte gamle hageanlegg og andre prydbeplantninger finnes f eks ved Kommandantboligen. Enkelte av de innplantede artene slik som syrin, filterve og sibirertebusk utgjør en risiko for stedegent naturmangfold.

I årene før 2. verdenskrig var halvøya et yndet turmål for befolkningen i den sørlige delen av Langesund. I denne perioden ble det blant annet montert flere benker på fine utsiktssteder. Dette skjedde i regi av "Forskjønneskomiteen for Langesund by", og finansiert med midler fra Langesund Brennevinssamlag som ble nedlagt i 1905. Komiteens arbeid er senere videreført av Langesund Vel. Mer info om de "gamle fastboltete benkene": <https://www.langesundsjomannsforening.com/2014/09/05/de-gamle-fastboltete-benkene-i-landesund/>

Etter nedleggelse av Tangen fort har området blitt benyttet til friluftsliv. Se egen beskrivelse.

Friluftsliv

Langesundstangen er et regionalt turmål i Grenland. Dessuten er det nærturområde for Langesunds befolkning. Tangen fort («tuppen» ytterst langs hovedveien) er svært populært hele året og i all slags vær. De flatere strandarealene nordøst i reservatet, nær Furustranda er også mye brukt til friluftsliv. Langesundstangen er et statlig sikret friluftslivsområde hvor Bamble kommune har forvaltningsansvar.

Bamble turlag har gjennomført automatisk telling av passeringer på kyststien på strekningen mellom Fortet og Furustranda. Det ble registrert 46000 passeringer årlig (2017). Det var størst antall passeringer i april-mai og juli-august. Svært mange bruker også veien fra vindebrua ut mot Fortet, og disse omfattes ikke av tellingen. Basert på registreringene kan det anslås at før pandemiene var ca 50-100.000 besøkende innom området pr år. Trolig er tallet enda høyere per 2024. Friluftslivsbruken påvirker verneverdiene i reservatet i stor grad. Se også kapitlet "Forvaltningsutfordringer", samt "Tiltaksplan" og vedlegget "Besøksstrategi".

De siste årene (2018-2020) er det gjort flere nye tilretteleggingstiltak, blant annet med forbedret adkomst til Fortet, forbedret adkomst til utsikt mot Rognsfjorden, nye benker, tilrettelagt bål plass ved Kommandantboligen med mer. Disse kan karakteriseres som kanaliserende tiltak som legger til rette for økt bruk på arealer som tåler høy belastning.

Grad av tilrettelegging og bruksintensitet varierer gjennom området, i grove trekk slik:

- De opparbeidede anleggene som hovedsakelig stammer fra den militære perioden er mest brukt, og tåler omfattende bruk. Dette gjelder hovedvegen fra vindebrua til Fortet, selve Fortet med flere kanonstillinger, sideveg til Kommandantboligen med den åpne plassen der boligen tidligere lå, og sti til utsiktspunkt mot Rognsfjorden. De "tunge" tilretteleggingstiltakene med

parkbenker og utbedret adkomst ligger på disse arealene. Ytterligere bruk av disse arealene vil i liten grad medføre negative påvirkninger på verneverdiene.

- Den blåmerkede kyststien fra Steinvika, via Fortet og mot Furustranda har også høy bruksintensitet. Det samme gjelder stien fra porten og til Kommandantboligen. Spesielt langs deler av den blåmerkede kyststien er det artsrike, slitasjeutsatte areal, særlig fra Fortet mot Furustranda. Her vises det godt på historiske flyfoto at stien har blitt betydelig bredere de siste årene, jfr kartvedlegg 2 ("Kartvedlegg slitasje stier Fortet 2015 2024"). På denne strekningen bør stien merkes og skiltes om, slik at de mest slitasjeutsatte arealene skånes. Videre bør det settes ut informasjon og ledegjerder eller liknende som kan bidra til å redusere tråkk på utvalgte steder, spesielt der stien foreslås lagt om, samt der stien kommer tett innpå de åpne strandområdene nordøst i reservatet, mot Furustranda (se under). Se også kapitlet "Tiltaksplan" og vedlegget "Besøksstrategi".
- Øvrig stinett i området har en del lavere bruksintensitet. Pr i dag er det trolig relativt lite slitasje på vegetasjon langs disse. Økt bruk vil imidlertid føre til mer slitasje i sårbare områder. Det bør derfor ikke legges til rette for ytterligere bruk her.
- De strandnære delene av reservatet i søndre og nordøstre deler benyttes til fiske, turgåing og rasting i varierende utstrekning. Her finnes noe av de mest slitasjeutsatte verneverdiene i reservatet, med både åpne kalkberg med forekomster av truede lavarter, og areal med tynt og usammenhengende dekke av jord/forvittringsmateriale som også er levested for truede arter i flere artsgrupper. Økt bruk av disse arealene vil negativ påvirkning på sentrale verneverdier. Kanaliserende tiltak langs hovedstiene (i første omgang informasjon, eventuelt supplert med fysiske markeringer i terrenget) bør gjennomføres på en slik måte at det også oppnås redusert bruk og slitasje på disse arealene. Se "Tiltaksplan" og vedlegget "Besøksstrategi".

Se også kart i vedlegget "Kart retningslinjer større arrangementer" som illustrer inndelingen i bruksareal/hovedstier vs sårbare areal/stier som tåler mindre bruk.

Parkering, innfallsporter

Steinvika og det vestre side av Langesundstangen er tilgjengelig fra en større parkeringsplass rett nord for Steinvika. Fra bebyggelsen i Langesund går Tangenveien fram til vindebrua, og fortsetter som kjørbare veg i selve reservatet gjennom toppområdet på Tangen. Langs Tangenveien er det tilrettelagt med et par mindre parkeringsplasser som betjener Tangen. Det er også tilrettelagt for parkering ved Furustranda rett nordøst for reservatet. Det er satt opp informasjonsplakater om reservatet (produsert i 2020) både ved stien fra Steinvika, ved vindebrua/hovedporten, og ved parkeringsplassen i Furustranda. Det står også informasjonsplakater ved Fortet.

Jakt og Fiske

Det foregår noe stangfiske ytterst på Tangen. Dette er arealer som ellers er lite brukt, og som er utsatt for slitasje og skade på rødlistede arter. Det bør derfor ikke legges til rette for økt bruk her.

Jakt er i utgangspunktet tillatt etter verneforskriften. Av hensyn til at området har svært høy bruksintensitet til friluftsliv hele året har Staten som grunneier likevel ikke åpnet for jakt, i motsetning til enkelte andre offentlig sikrede friluftsområder i skjærgården.

Reiseliv

Mesteparten av friluftslivet i området skjer som uorganiserte dagsturer. Organiserte turer er regulert av vernebestemmelsene, som sier at "idrettsarrangementer og større arrangementer" er forbudt. Grensen for "større" er gjennom forvaltningspraksis satt ved 30 personer, som tilsvarer omtrent en skoleklasse. Gjennomføring av organiserte turer i reservatet med flere enn 30 personer forutsetter dermed at det må søkes om dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Se kapitlet "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer" og vedlegg "Kart - retningslinjer større arrangementer".

Reservatet benyttes bare unntaksvis til overnatting. Verneforskriften setter forbud mot "teltleirer". Basert på søknader om dispensasjoner fra vernebestemmelsene synes interessen for slik bruk av området å være lav.

Se ytterligere beskrivelse av bruken av området i kapitlet "Friluftsliv" ovenfor.

Forskning og undervisning

I tilknytning til de botaniske og geologiske verdiene, samt kulturhistorien tilknyttet restene av Tangen fort, har reservatet betydelig undervisningsinteresse. Reservatet har "forståelse for Oslofeltets fossilførende bergarter" i verneformålet, noe som kan tolkes som å legge opp til bruk i forskning og undervisning tilknyttet geologien. Reservatet benyttes i en viss utstrekning til undervisning i regi av Gea Norvegica geopark. Steinvika har en høyere bruksfrekvens til slikt formål, og her er det etablert et eget infopunkt om geoparken.

Generelt bør bruk av reservatet til forskning og undervisning legges til de arealene som tåler mye bruk, jfr vedlegget "Kart - retningslinjer større arrangementer". For øvrig anbefales det at hoveddelen av aktivitetene knyttet til forskning og undervisning om geologiske verneverdier legges til Steinvika.

Kulturminner

Mange installasjoner som stammer fra den militære aktiviteten i området er fortsatt godt synlige. Dette omfatter blant annet veier, opparbeidede plasser, trapper, kanonstillinger, bunkere og løpegrover. I forbindelse med åpning av det tidligere avstengte militære

området ble det utarbeidet informasjonstavler om den militære historien. Det pågår for tiden (2025) et arbeid for å fornye disse plakatene.

"De gamle fastboltede benkene" i området ble etablert før 1940, og kan anses som nyere tids kulturminner som fortsatt er i bruk.

Se <https://www.langesundsjomannsforening.com/2014/09/05/de-gamle-fastboltede-benkene-i-langesund/>

Det er ikke vedtaksfredete eller kjent automatisk fredede kulturminner i reservatet, jfr tjenesten "Kulturminnesøk" -<https://kulturminnesok.no/>

Bygg og Installasjoner

Da den militære aktiviteten i området opphørte, ble alle bygninger og installasjoner knyttet til de militære anleggene fjernet. Bunkere og skytestillinger ble murt igjen av hensyn til sikkerhet.

Eksisterende bygg og installasjoner i reservatet består av anlegg for friluftsliv. Blant annet består disse av toalettbygg, avfallsbeholdere, trapper, grillplass, benker, bruer, opparbeidete veier/stier, rekkverk med mer. Bamble kommune er ansvarlig for drift og vedlikehold av Tangen som statlig sikret friluftsområde, inkludert alle installasjoner og anlegg for friluftsliv.

Et flettverksgjerde i østre og nordøstre del av reservatet stammer fra forsvarets aktiviteter. Dette vil kunne inngå som en del av inngjerdingen av beitedyr i reservatet, se "Tiltaksplan" og "Forvaltningsutfordringer". Informasjonstavler om reservatet står flere steder i verneområdet. For disse installasjonene har Statsforvalteren ansvar for drift og vedlikehold.

Infrastruktur

Etter at det militære anlegget ble lagt ned ble mesteparten av bygg, installasjoner og infrastruktur fjernet, inkludert elektrisitet, vann og avløp. Gjenværende intakt infrastruktur er vindebru og opparbeidet kjørevege ut til Fortet, samt kjørbare sideveg til Kommandantboligen. I østre/nordøstre del av reservatet står et flettverksgjerde.

Langs stinettet er det bygd tretrapper enkelte steder, samt en enkel bru over en klove mot Furustranda.

Motorferdsel

I henhold til verneforskriften er motorferdsel forbudt. Forbudet gjelder ikke motorisert rullestol på eksisterende veger.

Kjørevegene i området benyttes av og til i forbindelse med utførelse av skjøtsel i reservatet i regi av forvaltningsmyndigheten, og drift av friluftsområdet i regi av kommunen. Ved vindebrua er det en låsbar port. Denne har ofte stått åpen slik at ferdsel med blant annet rullestol skal kunne foregå uhindret. En passasje ved siden av porten er

noe smal. Jfr tiltaksplanen foreslår det å legge til rette for sauebeite i reservatet. Dersom det velges "elektronisk gjerde" (No Fence) vil det ikke være behov for porter eller liknende, noe som i så fall vil forenkle adkomst for blant annet rullestol.

Omfanget av ulovlig motorisert ferdsel bl.a. med mopeder og liknende er lavt, på tross av - eller kanskje på grunn av - nærhet til tettbebyggelsen.

Forvaltning

Innledning

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark er forvaltningsmyndighet for naturreservatet, og har ansvar for forvaltningen av verneområdet, herunder saksbehandling knyttet til verneforskrift slik som behandling av dispensasjonssøknader. Statsforvalteren har også ansvar for utarbeiding og oppfølging av forvaltningsplan, herunder besøksforvaltning/kanaliserende tiltak og skjøtselstiltak. SNO har ansvar for oppsyn, veiledning og kontroll knyttet til vernebestemmelsene i naturreservatet.

Bamble kommune har ansvar for forvaltning av området som statlig sikret friluftsområde. Her inngår tilretteleggingstiltak i form av toalett, avfallsbeholdere, benker, rasteplasser, opparbeidete veger mv. Drift og forvaltning av området til friluftsmål må skje innenfor rammene av vernebestemmelsene for reservatet.

Forvaltningsplanen legger opp til en del nye tiltak i reservatet, se "Tiltaksplan" og "Forvaltningsutfordringer" nedenfor samt skjøtelsplan (vedlegg). De viktigste nye tiltakene er:

- beite med sau for å hindre og reversere gjengroing
- manuell rydding av vegetasjon som muliggjøres etter oppstart av sauebeite, for å restaurere levesteder for truede arter i åpne/halvåpne naturtyper
- kanalisering av ferdsel i utvalgte områder gjennom flytting/re-merking av sti, og oppsetting av ledegjerder og informasjon med mål om å redusere slitasje på viktige levesteder for truede arter
- etablering av et fast forum for samarbeid mellom Statsforvalteren og kommunen om forvaltning av området som både naturreservat og friluftsområde

Tiltaksplan

PRI	Beskrivelse	Kategori
1	Etablere samarbeidsforum mellom Statsforvalteren og kommunen om forvaltning av området som reservat og friluftsområde. Minimum årlig befaringsstatus og planlegging.	Annet
2	Flytte blåmerket kyststi på en strekning mellom Fortet og Furustrand. Ny merking og skilting (Miniplakat). Se Besøksstrategi.	Tilrettelegging og informasjon

3	Montere info om sårbar natur (miniplakat kalkfjell) på utvalgte steder sørøst for Fortet og i nordøst mot Furustranda. Se vedlegg Besøksstrategi.	Tilrettelegging og informasjon
4	Vedlikeholde veier, stier, benker og andre publikumsanlegg i sone 4 (tilrettelegging for friluftsliv).	Tilrettelegging og informasjon
5	Rydde innenfor gjerde med rød skogfrue. To ganger pr vekstsesong, utenom blomstringstida for rød skogfrue, for å oppnå mer åpen tilstand. Kombinere med åpning av kronedekke omkring.	Slått
6	Ferdselstiller på omlagt sti sørøst for Fortet. Overvåking av bredde på vegetasjonsfri del av sti på omlagt sti.	Tilrettelegging og informasjon
7	Kartlegging av storlind, platanlønn og andre fremmede treslag	Kartlegging
8	Uttak av storlind, platanlønn og andre fremmede treslag	Uttak av fremmede arter
9	Etablere vanning for sau på beite.	Beiting og lyngbrenning
10	Sauebeite fra ca 01.08. (etter at orkideer mm er avblomstret) og fram til snøen legger seg. Sone 1, utenom Hesteklova og areal utenfor gjerde i nordøst, deler av sone 2 og mindre areal i sone 3. Bør benytte elektronisk gjerde. Info Miniplakat beite ved innganger, se vedlegg Besøksstrategi.	Beiting og lyngbrenning
11	Fjerning av fremmede planter - gravmyrt, filturve, syrin, villvin, fagerfredløs, mispelarter m fl. Mispler og berberis fjernes med rot. Prioritere sone 3, øst og sør, samt tilgrensende deler av sone 1..	Uttak av fremmede arter
12	Tynningshogst og rydding i sone 1 (kalkfuruslogen), på sikt få mer lys ned på bakken. Prioritere å fjerne ung furu, samt berberis, gran, rogn, bjørk, hassel, ask og lønn. Tynningshogst i yngre/middelaldrende furubestand. Prioritere arealene omkring inngjerdet felt med rød skogfrue, samt sørøst for Kommandantboligen samt intakte halvåpne partier i nordvest og sørøst, deretter andre nylig gjengrodde areal.	Skjøtsel av (tre)vegetasjon
13	Fjerne gran i sone 2 (kalklindeskog). Eldre gran ringbarkes; yngre trær felles og fraktes ut.	Skjøtsel av (tre)vegetasjon
14	Etablere flyveåpninger for flaggermus i utvalgte gjenmurte anlegg. Størrelse 8 x 40 cm. Forsterkes med stålomramming for å redusere slitasje.	Annet
15	Avklare grense for reservatet ved skjær i sørøst. Evt høring av forskriftsendring.	Annet

Skjøtselsplan

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

Besøksforvaltning

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

Forvaltningsutfordringer

Se også kapitlet "Annen negativ påvirkning" lengre foran i dokumentet.

Gjengroing: en rekke truede arter i reservatet er betinget av god lystilgang, dvs åpen/halvåpen vegetasjon. Dette gjelder særlig i "åpen grunnlendt kalkmark", samt i kantsoner til skog og i den mer furudominerte delen av reservatet. Også for friluftinteressene vil det være positivt å rydde i den relativt tette vegetasjonen. Dagens tilstand er at både skogarealene samt kantsoner og tidligere åpne areal stedvis er sterkt gjengrodd. For å oppnå en mer lysåpen tilstand er det behov for omfattende manuell rydding i de fleste delene av reservatet. En forutsetning for å kunne gjennomføre rydding i nødvendig utstrekning, uten behov for omfattende etterfølgende vedlikehold med manuell rydding, er at arealene kan beites av husdyr. Sau anses som mest aktuelt av hensyn til de omfattende friluftslivsinteressene med svært høy bruksintensitet hele året. Sau beiter en del på busk/kratt og vil derfor være godt egnet ved restaurering, og etterfølgende vedlikehold av en mer åpen tilstand. Samtidig beiter sau hardt på urter som f eks orkideer. Beitesesongen for sau i reservatet må derfor legges til seinsommer/høst etter avblomstring for de mest sårbare artene. Spesielt ved hovedporten, men også ved de andre stiene må det etableres gode løsninger som sikrer at beitedyrene holder seg på innsiden av gjerdet, og som gir god tilgjengelighet til Tangen for alle brukergrupper. Bruk av elektroniske gjerder / "No Fence" vil være en aktuell løsning fordi dette gjør at det ikke blir behov for permanent stengte porter og grinder.

Slitasje som følge av friluftsliv: Langesundstangen er svært mye brukt til friluftsliv. De mest attraktive friluftsområdene overlapper i stor grad med levestedene til mange truede arter. Ved forvaltning av området er det derfor en krevende øvelse å balansere hensynene til friluftsliv og til truede arter. Målet for forvaltningen av området både som reservat og friluftsområde bør være at hoveddelen av friluftslivsbruken foregår på de mest robuste delene, dvs tidligere fyllinger og andre opparbeide flater slik som hovedvegen, Fortet og Kommandantboligen. De mest tråkkutsatte arealene som er levested for truede arter bør i større grad skjermes for intensiv bruk. Dette kan oppnås gjennom flytting av kyststien på en strekning sørøst for Fortet, samt informasjon og eventuelt ledegjerder som kan motivere til redusert tråkk på artsrike arealer både sørøst for Fortet og i nordøst, nærmest Furustranda. Se kart i vedlegg "Besøksstrategi". Se også kartvedlegg 2 som illustrerer påvirkningen av slitasje de siste ti årene. For å unngå ytterligere slitasje gjennom økt bruk bør det ikke iverksettes nye større tilretteleggingstiltak eller annet som fører til økning i samlet bruk av Tangen som friluftsområde.

Fremmede arter: den største utfordringen er de store bestandene av mispler (flere arter), som fører til utskygging spesielt i de åpne/halvåpne naturtypene som er levested for en rekke truede arter. Det er foreløpig (2025) ikke gjennomført tiltak for å bekjempe mispler. Den mest effektive og skånsomme metoden for bekjempelse er å dra opp en

størst mulig del av rotmassen, samtidig som omkringliggende jordsmonn beholdes. Tiltaksplan for åpen grunnlendt kalkmark i Vestfold og Telemark (NINA rapport 2442) gir en anbefaling for prioritering av skjøtsel blant et stort antall lokaliteter med denne naturtypen. Her anbefales det å prioritere fjerning av fremmede arter høyt i Langesundstangen naturreservat. Mispler bør derfor fjernes både innenfor og utenfor "åpen grunnlendt kalkmark" i reservatet. Videre er det en mindre forekomst av platanlønn og en større forekomst av storlind i reservatet. Storlind antas å være en mulig konkurrent til vanlig lind, og både storlind og platanlønn kan føre til strukturelle endringer i økosystemene. Flere av storlindene har svært omfattende rotsystem i steinfyllinger og liknende, og kan kun bekjempes effektivt med bruk av gift. Andre trær kan bekjempes effektivt med ringbarking, stubbefresing, eller ved at mindre planter dras opp med rot. Overvåking/kartlegging og bekjempelse må trolig følges opp over flere år. De mattedannende artene som utgjør trusler bl.a. mot åpen grunnlendt kalkmark (filtarve, gravmyrt m fl) er i reservatet hovedsakelig avgrenset til Kommandantboligen, og er ikke spredt ut f eks på svabergene. Det samme gjelder et par "hage-beplantninger" i form av syrin, sibierertebusk, hvitfrytle, spirea m fl. Disse sprer seg ikke i reservatet nå, men bør fjernes for å eliminere risikoen for framtidig ukontrollert spredning i levestedene for truede arter.

Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), at kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert. Da naturmangfoldloven trådte i kraft i 2009, ble naturvernloven av 1970 opphevet. Selv om naturvernloven ble opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av denne inntil Kongen bestemmer noe annet, jf. naturmangfoldloven § 77.

Vurderinger av selve forvaltningsplanen etter §§8-12

Forvaltningsplanen er basert på mest mulig oppdatert kunnskap om naturmangfoldet, blant annet omfattende dokumentasjon gjennom systematiske kartlegginger i reservatet, og en lang rekke artsregistreringer (jfr §8 om kunnskapsgrunnlaget).

På grunn av relativt dekkende kunnskapsgrunnlag er føre-var-prinsippet etter naturmangfoldlovens §9 mindre relevant for vurderingene i planen.

Tiltakene som anbefales i planen er ment å bidra til å opprettholde og øke bestandene av mange truede arter i reservatet. For disse mest truede naturkvalitetene vil planen bidra til lavere samlet belastning, jfr naturmangfoldloven §10.

Prinsippet om kostnader ved miljøforringelse (§11) er mindre relevant for forvaltningsplanen, da tiltakene i planen vil bidra til å redusere negative påvirkninger på naturmangfoldet. Eventuelle tiltak for å rette opp i utilsiktede effekter av tiltakene i planen vil måtte dekkes av forvaltningsmyndigheten.

Tiltakene som foreslås i planen er gjennomgående basert på grundige vurderinger av hva som vil være de mest miljøforsvarlige teknikkene og metodene, jfr naturmangfoldloven §12. Det samme gjelder lokalisering, slik som soneinndeling i skjøtselsplan, forslag til omlegging av sti med videre.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/2002-12-13-1520>

Sentrale føringer

Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelder istedenfor den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften (jf. overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77). Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert, på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en "kan-regel", det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon; det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir for det første forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. For det andre gir bestemmelsen adgang til i skjøtselsøyemed å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten anviser og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området. Det som kan foretas med hjemmel i § 47 er tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige

ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i § 47. Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir naturmangfoldloven § 72 adgang til det. Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak, f.eks felt virke, tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 krever avtale med grunneier. Staten er grunneier i hele reservatet.

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
1	Idrettsarrangementer og større arrangementer	§3.5	Med "større arrangement" menes arrangementer med flere enn 30 deltakere. Slike arrangementer kan kun gjennomføres dersom Statsforvalteren etter søknad har gitt dispensasjon fra vernebestemmelsene med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Retningslinjer for behandling av søknader framkommer av vedlegget "Kart - retningslinjer større arrangementer".
2	Forskning og undervisning		Bruk av reservatet til forskning og undervisning bør legges til arealer som tåler omfattende bruk. Hvis mulig bør slike aktiviteter legges til Steinvika naturreservat. Aktuelle arealer og stitraseer i Langesundstangen naturreservat framgår av vedlegget "Kart - retningslinjer større arrangementer".

Tilgrensende verneområder

Steinvika naturreservat grenser inntil Langesundstangen naturreservat. Kyststien passerer gjennom begge reservatene. Det er liknende problemstillinger i begge reservatene f.eks når det gjelder slitasje og behov for kanalisering. Pr 2025 foreligger det ikke noen forvaltningsplan for Steinvika naturreservat.

Kunnskapsgrunnlag

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Evju, M. og Solstad, H.	2024	Restaurering av lokaliteter med åpen grunnlendt kalkmark. Tiltaksplan for Vestfold og Telemark. NINA Rapport 2442.	Norsk institutt for naturforskning.	https://brage.nina.no/nina/xmlui/bitstream/handle/11250/3121651/ninarapport2442.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Erikstad, L. og Nakrem, H.A.	2016	Innspill til forvaltningsplan for Steinvika og Langesundstangen naturreservater i Telemark - Geologi	NINA	https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2424532
Fremstad, E.	1997	Vegetasjonstyper i Norge	NINA	http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/temahefte/012.pdf
Hansen, L. O.	1998	Entomologiske verneverdier ved Langesundtangen, Bamble kommune	Biofokus	http://www.biofokus.no/pages/biolitt/view/4b30ce335525c2f4165d00f443ef11b8f1c1b35b/
Olsen, K.M.	2018	Kartlegging av fremmede trær i Langesundstangen NR og søk etter sprikesøtgras <i>Glyceria notata</i> i Bamble, Telemark i 2018	Biofokus	http://www.biofokus.no/pages/biolitt/
Reiso, S. og Thylén, A.	2011	Biofokus-rapport 2011-22. Innspill til forvaltningsplan for Langesundstangen og Steinvika naturreservater, Bamble kommune	Biofokus	http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2011-22.pdf